

v 5 letech. Promlčení počíná dnem, kdy zrušení společnosti nebo vystoupení nebo vyloučení společníka bylo v obchodním rejstříku zapsáno bez ohledu na to, zdali tyto okolnosti byly vyhlášeny nebo věřiteli oznámeny; nastupuje-li splatnost pohledávky teprve později, počíná doba promlčecí teprve tímto okamžikem (čl. 146). Pětiletí promlčecí neplatí proti společnosti samé a ještě nerozdělenému jmění společenskému v případě likvidace (čl. 147), jakož i tehdy, když žaloba podléhá promlčení kratšímu; rovněž neplatí pro vzájemné pohledávky regresní mezi společníky nebo společností naproti společníkům vystoupilým. Promlčení proti společníku, jenž až do zrušení společnosti ve společnosti setrval, přetrhuje se toliko úkony právními proti němu samému nebo proti likvidatorům předsevzatými, promlčení ve prospěch vyloučeného nebo vystoupilého společníka toliko úkony proti těmto samým provedenými. Promlčení běží též proti osobám jinak v tomto směru privilegovaným, proti poručencům i osobám právnickým; osoby tyto nemohou použití práva uvedení ve dřívější stav, nýbrž mohou se toliko hojiti na poručnících a správcích (čl. 149, § 36 úv. zák.). Jinak platí i tu zásady obč. zák. o promlčení.

X. Právo poplatkové. Viz čl. Smlouva společenská.

Literatura Prof. Dr. ryt. Randa, Soukromé obchodní právo rakouské, Praha 1892, II. vyd.

Společnost těžířská.

Společnost těžířská jest společenství, při kterém přináleží vlastnictví k určitému závodu hornímu více osobám o stejných nebo různých, v knihách zapsaných, obtížitelných a zcizitelných podílech (§§ 134—136 zák. hor.).

1. Právní poměr mezi spoluvlastníky posuzuje se dle 16. hlavy o. o. z. o společenství vlastnictví. Společenství toto může se naskytati mezi jednotlivými nebo několika fysickými nebo právníckými osobami. Spoluvlastníci mohou mezi sebou uzavřít smlouvu společenskou, kteráž vytýká ustanovení o spoluvlastnictví a o používání jakož i o správě společného závodu horního; smlouvu tuto dlužno předložiti ke zkoumání a schválení úřadu hornímu. Horní hejtmanství má při tom v prvé řadě k tomu hleděti, aby obsah smlouvy takovéto nebyl v rozporu s předpisy zákonů horních, aby neztěžovalo se nebo vůbec nemožným nečinilo čilé a volné těžířství. A třeba byly nějaké závady ve směru tomto, má se schválení nicméně udělití vždy, a nebylo by místným úzkostlivě probíratí doslov smlouvy nebo hospodářská opatření a vzájemná práva i povinnosti účastníků (§ 136 o. o. z. a § 83 vyk. předp. k zák. hor.).

2. Jednotlivé podíly.

Jsou možny případy dva a to:

a) Spoluvlastníci udají v žádosti o propůjčení práva těžebního poměr podílů přesně a určitě, načež pak uděluje se oprávnění podle těchto podílů a každý podílník uvede se v knize horní v držbu svého podílu.

b) Není-li však v žádosti o propůjčení udán poměr podílů, nabývají propůjčením všichni stejných podílů. Ustanovení toto shoduje se zcela s předpisem § 839 o. o. z., ježto v pochybnosti dlužno každý podíl pokládati za stejně veliký.

Co do velikosti podílů vytýká zákon horní určitou zákonnou hranici v té způsobě, že spoluvlastníci mohou bez intervence a bez svolení úřadu horního rozdělití mezi sebou horní závod v 16 podílů; má-li však býti

knihovní rozdělení vlastnictví k hornímu závodu rozšířeno pod 16 podílů, vyhledává se k tomu svolení úřadu horního (§ 135 hor. z.).

Žádost společnosti těžířské o povolení, aby mohly se stanoviti podíly i pod $\frac{1}{16}$, má horní hejtmanství dopodrobna zkoumati a při tom uvážiti, nepomýšlí-li se snad na takové rozdrobení celku, že by nehledě k nepatrnější velikosti jednotlivých podílů přece v celku bylo jen 16 podílníků, a zdaž dotyčná smlouva poskytuje dostatečnou záruku právně závaznou, že počet podílníků nikdy nepřekročí čísla 16 (§ 84 vyk. předp.). Mělo-li by se však celé vlastnictví nějakého horního závodu rozdělití tím způsobem, že by v horní knize musilo býti zaznamenáno více než 16 podílníků, musil by horní závod nabytí počtem svých měr dolových a hutí takového rozsahu, že by závodní fond potřebí měl velmi značného kapitálu, jehož by nebylo lze jinak nabytí, a i menší podíly jednotlivé musily by býti cenným objektem knihovním.

3. Právní poměry spoluvlastníků vůči třetím osobám.

Práva podílníků určitého závodu horního rozděleného nanejvýš na 16 podílů posuzovati jest jak co do vzájemného jich poměru, tak i vůči třetím osobám dle všeobecných předpisů o společenství vlastnictví a o smlouvách (§ 136 hor. z.). Nemůže tedy rozdělení závodu horního býti na úkor třetím osobám (§ 847 o. o. z.); rovněž nemůže dlužník společnosti těžířské platiti jednotlivým podílníkům, nýbrž jen celému společenství nebo řádným representantům jeho (§ 848 o. o. z.).

Společnost výdělková viz Smlouva společenská.

Spolky.

I. Pojem.

Spolky v nejširším smyslu slova rozumí se spojení více osob ku sledování určitého společného účelu na základě úředně schválených stanov a za jisté součinnosti členů. Účel tento může býti velice rozmanitý. Všeobecně mají spolky za účel dosažení určitého cíle, jehož činností jednotlivce vůbec neb alespoň v dostatečné míře by nebylo možno dosáhnouti. Činnost spolků obmezuje se buď toliko na členy nebo slouží též zájmům širších kruhů často i celé lidské společnosti a není pak v tomto případě vůbec místně obmezena nebo vztahuje se na větší území, celou řadu obcí, na celou zemi neb i více zemí a států.

Rakouské spolkové zákonodárství vyrozumívá spolky každé dobrovolné trvalé sdružení více osob ku sledování určitého libovolného účelu společnou trvalou činností a vytklo v tom směru jedině obmezení, že účel, který takové sdružení sleduje, nesmí se přičítati ani zákonu ani právu a nesmí čeliti proti státu (Lienbacher Zeitschrift, für Sicherheit I, str. 189). Jinak může býti cíl, jež spolky sledují, tak rozmanitý, jako vůbec lidský život a odvětví kulturní. Spolky byly ve všech dobách mocnými činiteli působíce zejména vydatně ve prospěch pokroku a duševního rozvoje. S druhé strany však rozvinuly spolky často činnost společnosti a státu velice nebezpečnou jsouce hrozným prostředkem v rukou lidí špatnými snahami a vášní vše přítomné zničení zaujatými. Stát, jemuž přísluší právo a povinnost pečovati o zachování právního a společenského řádu, jest tudíž povinen spolky svému doзору podrobiti a každé zneužití činnosti spolkové zameziti. Spolkové právo obsahující zákonná ustanovení o zřizování spolků, jakož i o jich činnosti, spadá tudíž do oboru státní policie.